

РЕГІОНАЛЬНИЙ ТУРИСТИЧНИЙ ГАСТРОНОМІЧНИЙ КЛАСТЕР ПРАВОБОРЕЖНОГО ПОЛІССЯ УКРАЇНИ

Нестерчук І.К.,

*к. геогр.н., доцент кафедри туризму,
Поліський національний університет, м. Житомир, Україна*

e-mail: nester_geoek@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4990-6017>

На наш погляд, гастрономічний кластер Правобережного Полісся України, обмежений життєвим циклом, як і усі типи кластерів, які починаються з формування нової ідеї, а завершується виведенням нового туристичного продукту на ринок, його впровадженням і затвердженням. Життєвий цикл туристичного кластера представлений типовими фазами, що характеризуються певними видами діяльності, одержуваними результатами і прийнятими рішеннями.

Даному кластеру властива складна внутрішня структура з безліччю економічних агентів, що складається з основних підприємств, що виробляють та реалізують турпродукти, допоміжних (супутніх) виробництв, а також освітніх установ, науково-дослідних організацій.

Учасникам регіонального гастрономічного кластеру властиво включення в глибоку технологічну кооперацію на підставі прийняття ними участі в ланцюжках створення доданої вартості і системах накопичення вартості.

Вибудовування у певному проходженні одного виду діяльності, протягом іншого, утворює внутрішні фірмові ланцюжки створення доданої вартості. Щоб досягти конкурентної переваги, підприємству необхідна оптимізація власного ланцюжка створення доданої вартості, а також зовнішнього ланцюжка, який буде пов'язувати його з постачальниками і споживачами. Динамічний кластер охоплює безліч різних ланцюжків створення доданої вартості, які утворюють систему накопичення вартості. Основним завданням при цьому є формування повних ланцюжків доданої вартості за рахунок створених структур і запобігання витоків створюваної доданої вартості з регіону.

Не дивлячись на те, що склад туристичних ресурсів Правобережного Полісся є дуже різноманітний і відповідним чином розміщений нерівномірно, ми вважаємо, що варто відокремити гастрономічно-туристичні кластери, де є концентрація туристичних ресурсів та гастрономічного потенціалу. Це дозволить нам створити конвергентну модель гастрономічного туризму, яка буде спиратися на практики номадизму, симуклякру, ескапізму.

Для забезпечення просторового планування регіонального гастрономічного кластеру Правобережного Полісся України пропонується виділення і взаємозв'язок його функціональних і галузевих комплексів. Останні можуть бути виділені на основі відповідності функціональних комплексів різним територіальним зонам. В основі концепції цілеспрямованого формування кластеру лежить створення на регіональному рівні ОТГ (об'єднаних територіальних громад) туристських бізнес-асоціацій в рамках

кожного з визначених пріоритетних кластерів в регіоні. Для нашої країни необхідно ініціювання виконавчими органами державної влади регіону створення бізнес-асоціацій, які можуть і формувати основу кластера. Цілеспрямований розвиток регіонального гастрономічного кластеру можливо на основі створення його управлінської структури.

В даний час розвиток кластерних ініціатив в регіонах України є актуальним і багато дослідників відзначають, що кластерні структури є оптимальною формою організації сучасного сервісу туристичних послуг як на рівні країни, так і на рівні окремого регіону [1, 2, 4,5]. Проблема формування регіональних кластерних структур в туристичній галузі присвячені роботи [3, 6]. Зокрема відповідно до підходу М. Енрайту, який візьмемо за основу [7] можна виділити наступні типи кластерів:

– *робочий кластер* – група компаній, що функціонують як єдина система.

Основними рисами робочого кластера є розвинена соціальна інфраструктура, швидкий обмін інноваціями, динамічне зростання, злагоджена система виробничого процесу, високий потенціал. Приклади робочих кластерів: кластер електронної промисловості в Силіконовій долині (Каліфорнія, США), кластер трикотажної промисловості (Північна Кароліна, США), квітковий кластер (Нідерланди).

– *латентний кластер* – це промисловий агломерат, у якого є потенційна можливість розвинути в робочий кластер. Стати робочим латентному кластеру заважають певні недоліки в національному законодавстві, пов'язані, в першу чергу, з відсутністю законів, які спрямовані на підтримку кластерних утворень, оптимізацію інвестиційного та податкового клімату в регіонах. Підприємства не можуть вибудувати єдину систему, в якій вони можуть взаємодіяти з іншими елементами кластера.

– *потенційний кластер* – група компаній, що володіє певними характеристиками робочого кластера, але їй не вистачає важливих складових останнього, таких як стійкі ділові зв'язки між учасниками кластера, розвитку конкурентного середовища. Приклади потенційних кластерів: кластер програмного забезпечення (Орегон, США), аерокосмічний кластер (Арізона, США).

Для картографічної візуалізації використано у нашому дослідженні *потенційний кластер (потенційний гастрономічний туристичний кластер Правобережного Полісся)*, конкурентні переваги якого створюються не на наднаціональному або національному, а на регіональному рівні, де головну роль відіграють історичні, гастрономічні, географічні, туристичні передумови розвитку регіону Правобережне Полісся.

Список використаних джерел:

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2001. 395 с.
2. Гануцак-Ефименко Л.Н. Конкурентные преимущества кластерообъединенных предприятий на рынке. Актуальные проблемы экономики. 2010. № 3 (105). С. 143–147.
3. Джанджугазова Е.А. Формирование стратегии развития регионального туристско-рекреационного комплекса: дис. ... д-ра. экон. наук. Москва, 2005. 256 с.

4. Рутинський М., Петранівський В., Стецюк О. Кластерна концепція інтегрального рекреаційно-туристичного районування Львівської області. *Географія і туризм: міжнародні виклики українського туризму: матеріали V міжнар. наук. конф. (Львів – Судова Вишня, 23-25 вересня 2011)*. Львів, 2011. С. 178–182.
5. Федорец Л.Н. Оценка эффективности деятельности туристического кластера. *Вектор науки Тольяттинского. гос. ун-та. Серия: Экономика и управление*. 2011. № 1 (4). С. 42–45.
6. Преображенский В.С., Веденин Ю.А. *География и отдых*. Москва: Знания, 1971. 48 с.
7. Enright M. *Regional Clusters. Economic Development: A Research Agenda // Business Network: Prospects for Regional Development*. Berlin: Walter de Gruyter, 1996. Pp. 190–213.